

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Dania. — Królestwo Polskie. — Turcy. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austriacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 2. kwietnia. Do dzisiejszego numeru Gazety Lwowskiej dołącza się rozpisany przez c. k. komisję zajmującą się organizacją sądownictwa w Galicyi konkurs dla obsadzenia posad przy mających być zaprowadzonymi nowych sądach w Galicyi i na Bukowinie, wyznaczający termin dla kompetowania o te posady do ostatniego kwietnia r. b.

Lwów, 20. marca. Najjaśniejszy Pan raczył najw. własnoręcznie podpisanym dyplomem c. k. feldmarszałka porucznika, Franciszka *Ottinger*, jako kawalera ces. austriac. orderu wojskowego Maryi Teresy, stósownie do statutów tego orderu wynieść najjaśkawiej do stanu baronów cesarstwa austriackiego.

Lwów, 20. marca. Najjaśn. Pan raczył najw. własnoręcznie podpisanym dyplomem, c. k. pułkownika i jeneralnego dyrektora inżynierii w Komornie, *Michała Mały*, jako kawalera ces. austr. orderu Leopolda, stósownie do statutów tego orderu wynieść najjaśkawiej do stanu rycerskiego cesarstwa austriackiego.

Lwów, 27. marca. Gdy na rzecz galicyjskiego funduszu inwalidów gmina i pleban gr. kat. ks. *Buraczynski* po 5 złr. razem 10 złr. m. k. nadesłali, przeto czyn ten patriotyczny przez k. urząd obwodowy kołomyjski doniesiony, podaje się do publicznej wiadomości.

Sprawy krajowe.

(Wenecya znowu wolnym portem.)

Wiedeń, 28. marca. Urzędowa depesza telegraficzna dzisiejszej Gazety wiedeńskiej donosi, że patent przywracający Wenecyi stopień wolnego portu, przez Jego ces. Mość zaraz po przybyciu do tego miasta potwierdzony został.

Mamy nadzieję, że ten najwyższy akt łaski wywrze niezawodnie jak najkorzystniejszy wpływ na umysły ludności tamtejszej, gdyż jak wiadomo, było to zawsze jak najgorętszym życzeniem jej odzyskać napowrót utracony podczas ostatniej burzy politycznej przywilój wolnego portu.

Dobry byt Wenecyi, jak zapewniają ludzie świadomi tych rzeczy, był widocznie narażony na niebezpieczeństwo. Od kilku lat już bowiem przedstawiała Wenecya w porównaniu z dawną, średniowieczną zamożnością swoją, zasmucający obraz podupadłych stosunków materialnych. Jakoz w istocie byłyby się niezawodnie rozpręgły nawet ostatnie żywioły tamtejszej pomysłności i stosunków handlowych, gdyby rząd austriacki nie był jej przyszedł w pomoc przywróceniem prawa wolnego portu. Tym sposobem odzyska Wenecya znowu ten sam wpływ, który przedtem wywierała na stosunki handlowe północnych prowincyi włoskich, a smutne wspomnienia z ostatnich lat zatrą się powoli pod ożywiającym wpływem pomysłniejszych interesów materialnych. Sądzymy przeto, że okoliczność ta stanie się dla ludności tamtejszej bezwarunkowym powodem do tego, aby interesa swoje połączyła jak najściślej z interesami całej monarchyi austriackiej. To stanowisko bowiem, które miastu temu obecnie przez Austrię i w Austrii zapewnione zostało, jest nierównie pomysłniejsze i korzystniejsze, niż wszelkie inne, jakieby Wenecya w drodze rewolucyi uzyskać była mogła. Bo przypuścmy nawet, żeby chymeryczna idea odrębnej republiki weneckiej, lub co trudniejsza jeszcze utopia zjednoczonego państwa włoskiego była w istocie urzeczywistnioną została, to przecież pewna, że w żadnym razie nie byłoby miasto uzyskało większych korzyści materialnych, jak teraz.

Zatem powtarzamy tu jeszcze raz tę pocieszającą nadzieję dla nas, że komisya taka, którą rząd austriacki w dobrej wierze i bez nadwężenia interesów innych handlowych miejsc monarchyi udzielić mógł Wenecyi, nieomieszka wywrzeć bardzo zbawienny wpływ na umysły ludności we wszystkich częściach lombardzko-weneckiego królestwa.

(L. k. a.)
(Wykaz finansowy ogłoszony Gazetą wiedeńską.)

Wiedeń, 28. marca. Dzisiejsza gazeta wiedeńska podaje obszerny wykaz finansowy, w którym wyszczególniona jest ilość wy-

bitęj od roku 1848 monety zdawkowej i suma wydanych od roku 1849 banknotów drobniejszych. Z wykazu tego pokazuje się, że w urzędach menniczych w Wiedniu, Pradze, Kremnitzu, Nagybanji i Karlsburgu w Siedmiogrodzie wybito do końca lutego 1851: szóstaków na 18,722,299 złr., a krajcarów miedzianych na 3,555,629 złr., czyli razem na 22,277,928 złr. m. k.

Zatem ilość puszczonej w obieg szóstaków srebrnych jest w ogóle tak znaczna, że wydanie banknotów drobnych byłoby zupełnie niepotrzebnym, gdyby spekulacya nie była opanowała nawet i ten rodzaj pieniędzy. A przecież nawet terazniejszy stan srebrnego agio nieusprawiedliwia takiej spekulacyi kupieckiej. Zresztą niemożemy zaprzeczyć, że przed kilku miesiącami jeszcze dotkliwa niepewność powszechnych stosunków politycznych, dość głęboko zakorzeniona nieufność i ślepa łatwowierność wielkiego świata, jakoteż obawianie się wielkiej wojny europejskiej sprzyjały podobnym operacyom. Lecz teraz, gdy już wydano zakaz kupeczenia monetą zdawkową i rząd zajmuje się jak najgorliwiej regulacją stosunków waluty, teraz wypadałoby już spodziewać się na pewno, że trzymane pod zamknięciem szóstaki srebrne powinnyby przed wszystkimi innymi rodzajami monety srebrnej pojawić się znowu w obiegu dla ożywienia stosunków handlowych. Wtedyto możnaby z niemłą korzyścią usunąć z obiegu kursujące dziś powszechnie banknoty drobniejsze, których dotychczas w ogóle na 14,650,878 złr. wydano. A że dotąd nastąpiło jeszcze nadzwyczajne pomnożenie artykułu tego, to dowodzi najwyraźniej ta okoliczność, że od końca lipca 1850 po dziś dzień tylko o 4,419,991 złr. m. k. więcej po części węgierskich a po części niemieckich banknotów wydano, z czego na miesiąc zaledwie 550,000 złr. więcej nad pierwotną ilość przypada. Jeżeli zaś zważywszy przytém to jeszcze, że jak się pokazało, bardzo wiele krajcarów srebrnych do południowych okolic państwa odchodziło, to powyższa suma okaże się na wszelki sposób dosyć mierną i tćm mniej dadzą się usprawiedliwić wszelkie obawy płonne, które z przyczyny wydania tych papierów umyślnie rozszerzano.

(Lit. k. a.)

(Do kwestyi niemieckiej.)

Wiedeń, 29. marca. Od kilku dni już, pisze *lit. kor. aus.*, dziwi nas niemało pewien rodzaj drażliwości, z jaką południowo-niemieckie dzienniki, a mianowicie bawarskie, przemawiają o toczących się pomiędzy Austrią i Prusami układach.

Wszakże jeszcze przed rozpoczęciem konferencyi drezdeńskiej był pewno każdy przekonany o tćm, że zupełne nietylko powierzchowne ale istotne porozumienie się tych obudwu mocarstw głównych będzie najpierwszym warunkiem pomysłnego dokonania zamierzonego dzieła zjednoczenia.

Ze zaś konferencye drezdeńskie na jakiś czas odroczone zostały, stało się to właśnie dlatego tylko, aby uzupełnić to porozumienie się, a przecież każdy nam to przyzna, że cel taki tylko w drodze bezpośrednich układów osiągnięty być może.

Sądzymy przeto, że rząd bawarski niema najmniejszego powodu dzielić tej obawy, którą rozszerzają dzienniki tamtejsze. Stanowisko Bawaryi jest samo przez się, to jest ze względu na własną potęgę, na usposobienie ludności i wzorowy porządek administracyi wewnętrznej, daleko pewniejsze, niż wielu innych państw niemieckich. A kto tylko ma zamiar utworzyć coś trwałego i pożytecznego, ten pewno nie zechce ani lekceważyć ani usuwać tych żywiołów egzystencyi politycznej i porządku cywilnego.

A nadto możemy tu nawet całkiem słusznie utrzymywać, że właśnie gabinet bawarski powinienby najlepiej znać rzetelne zamiary Austrii i wierność pod względem dopełniania wszystkich przyjętych na siebie obowiązków.

Dlatego też jesteśmy przekonani o tem, że wszelkie stosunki polityczne, pomiędzy Wiedniem i Mnichowem opierają się jedynie tylko na niezachwianem zaufaniu wzajemnym i sądzimy oraz, że opinia publiczna zboczyłaby bez wątpienia na niewłaściwą drogę, gdyby z tych rozmowań dzienników bawarskich jakiegokolwiek wnioski dalsze wyprowadzać zechciała.

(Wojsko papieżkie poddane pod austr. sądy wojenne.)

Wiedeń, 28. marca. Jak się dowiadujemy z niezawodnego źródła, zostało wojsko papieżkie w porozumieniu się tamtejszego ministerjum wojny z komendą armii znajdującego się w legacyach papieżkich wojska ces. austriackiego — pod względem niektórych zbrodni, jako to: morderstwa połączonego z rabunkiem, zabójstwa i rabunku — poddane pod austriackie sądy wojenne, przezco, zważywszy okoliczność tę, że kilka razy już żołnierze papieżcy ułatwiali rabusiom ucieczkę lub wspólnie z nimi działali, uczyniono znowu bardzo ważny krok dla stanowczego zapobieżenia piąglým rabun-

kom i morderstwem w Romanii. Jakoż w istocie skazał już sąd do-
rażny w Rawenna na dniu 11. b. m. trzech żołnierzy papieżkich na
śmierć za rabunek połączony z morderstwem, i tego samego dnia
rozstrzelano ich na miejscu. (L. k. a.)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 28. marca. Dziennik *Neuig. Bur.* donosi: J. M. Cesarz nie przestaje nawet w podróży zajmować się sprawami państwa. A że nie ma teraz jak wiadomo przy boku J. M. Cesarza żadnego ministra, przeto komunikacja służbowa odbywa się ciągle za pomocą kuryerów i depezy. Tak podpisane dopiero temi dniami przez wszystkich ministrów patenta cesarskie dotyczące się przywileju wolnego portu dla Wenecyi, przesłano J. M. Cesarzowi do sankcyonowania, jak również i patent mianowania Fml. hr. Wimpffen właścicielem wakującego po śmierci księcia Salerno 22go pułku piechoty. J. M. Cesarz podpisał własnoręcznie dokumenta te w Tryeście dnia 23. b. m.

Nadany przez J. M. Cesarza *pardon jeneralny* dla wszystkich dawniejszych insurgentów wcielonych po skończonej rewolucyi do c. k. armii a później zbiegłych, znowu teraz rozszerzono. Według tego więc dekretu doznawać mają równego postępowania wszyscy zbiegi z c. k. armii, od feldwebela i wachmistrza na dół, zaczęć bez różnicy, czyli przed, podczas rewolucyi lub po jej uśmierzeniu oddani byli do wojska i zeń zbiegli, tudzież bez różnicy czyli w wojsku insurgentów służyli lub nie, zatem żołnierze ci mają być uwolnieni od wszelkiej kary, jeżeli zbiegli jeszcze przed ogłoszeniem jeneralnego pardonu powrócą dobrowolnie w ciągu b. m. lub przystawieni zostaną choćby przymusem przed ogłoszeniem wspomnianego pardonu, i żadnej innej nie dopuścili się przewiny. (Ll.)

— *Neuig. B.* donosi: Na mocy najw. rozporządzenia z 30go czerwca r. z. mają otrzymać dymisyę z wojska z opuszczeniem reszty niedosłużonej kapitulacyi wszyscy ci żołnierze z korpusów węgierskich i siedmiogrodzkich, którzy podczas rewolucyi węgierskiej wytrwali wiernie przy swęj chorągwi, i z końcem maja r. b. skończyli ośm lat wojskowej swęj służby. Gdy przez takie uwzględnienie nagradza się szczególnie dochowana wierność podczas rewolucyjnych zaburzeń, zaczęć postanowiono dodatkowo, aby do uczestnictwa najw. tęj łaski przypuszczono również i tych żołnierzy, którzy przed rewolucyą wprowadzili zbiegli, lecz nie brali w nięj żadnego udziału. — W Pradze spodziewają się przybycia arcyksięcia Leopolda wyjeżdżającego dzisiaj z Hamburga. — Na ostatniem posiedzeniu tygodniowem dyrekcji bankowej upewniał przytomny tam komisarz rządowy, radca ministeryalny Radda, że w krótkim już czasie przedsięwzięcie administracya finansowa odpowiednie środki względem regulacyi naszego obiegu pieniężnego. Dziennik *Neuig. B.* podaje w tej mierze niektóre dane o zamiarach odnośnych zarządu skarbowego. Począwszy od najbliższego semestru wylicza państwo przy wszystkich swych wypłatach czwartą ich część w srebro, natomiast jednak żąda, aby od tęj samęj pory płacono także w srebro piątą część wszystkich podatków. Równocześnie, i w stosunku odpowiednim poczyna bank wymianę mniejszych banknotów na srebrową monetę, rozsyłając ją po wszystkich urzędach podatkowych, gdzie wymiana odbywać się ma każdą razą za rewersem, i z uchyleniem wszelkich stronniczych uwzględnień, według systemu ułożonego osobnym projektem. Podobna manipulacya tak długo ma być zachowana, pokaż wszystkie mniejsze od dziesięciu reńskowych banknoty nie zostaną ściągnięte z obiegu, do czego według ścisłych obliczeń statystycznych dostateczny powinien być jednoroczny przeciąg czasu.

— *Sold. Freund* pisze: Ministeryum sprawiedliwości wydało w porozumieniu z ministeryum wojny instrukcyę względem przyszłego prowiz. sądownictwa w rozwiązaniem siedmiogrodzkim pograniczu. Według tęj instrukcyi sprawowane ma być sądownictwo karne tymczasowo stósownie do austriackiego kodeksu karnego z r. 1803; sądownictwo zaś cywilne wstrzymane będzie dla ważnych, prawodawstwo i powszechne stosunki krajowe obchodzących przyczyn, a natomiast rozpocząć mają w tęj mierze polityczne zwierzchności obwodowe urzędową swą czynność. Przeniesienie sądownictwa tego z dotychczasowych sądów pułkowych (audytorów) do zwierzchności cywilnych odbyć się ma za sprawą mieszanęj komisyi, i ułatwione być do 1go kwietnia. (Ll.)

(Jego ces. Mość nie zjedzie do Zagrabia.)

Zagrabie, 26. marca. *Gaz. Zagrabska* donosi: Dnia 24. b. m. po południu otrzymał Jego Excel. Ban drugą depezę telegr. z Tryestu, według której nie wiedzieć jeszcze z pewnością, czyli Jego ces. Mość odwiedzi Zagrabie; ale Jego Mość Cesarz wyraził najwyższe życzenie widzenia się z Banem w Tryeście lub Fiume. — Trzecia tego samego dnia nadesłana depeza telegraficzna oznajmiła Jego Excelencyi, że Monarcha nie przybędzie do Fiume.

To spowodowało Jego Excel. Bana mimo jęczącej się rany w nodze udać się natychmiast do Tryestu, dokąd też odjechał tego samego dnia o 10. godz. wieczór. A więc nie będziemy mieć szczęścia oglądać Jego ces. Mość w Zagrabiu.

(Jego Excel. Ban przybył dnia 25. do Lublany, a do Tryestu w nocy z 25. na 26. b. m.)

(Kurs wiedeński 29. marca 1851.)

Obligacye długi państwa 5% — 96³/₁₆; 4¹/₂% — 84¹⁸/₁₆; 4% — —. 4% z r. 1850 — 89¹/₄; 3% — —. Losy z r. 1834 — —; z r. 1839 — 300⁵/₈. Wiedeńskie miejsko bankowe 2¹/₂% — —. Akcy bankowe 1268. Akcy kolei północ. 1320. Głognickiej kolei żelaznej 685. Odenburskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. —. Lloyd —.

Anglia.

(Rozprawy w parlamencie.)

Londyn, 26. marca. Na wczorajszem wieczornem posiedzeniu *izby niższej* ukończono debatę nad *bilem religijnym*. Większa część mowców mówiła przeciw bilowi.

P. *Hume* twierdził, że obecna dyskusya jest najniebezpieczniejszą w całej jego długiej karierze parlamentarnęj i żałował, że lord Russell położył pierwszy kamień do tak wstecznej polityki.

Gladstone: Konstytucya angielska jest dosyć silną, by stawić opór wszelkim nieprzyjaznym żywiołom. Kościół anglikański nie jest wprawdzie w tęp położeniu, ale bronić go ustawami świeckimi, nie znaczy bronić go. Gdyby się dało udowodnić, że stolica apostołska wchodziła się w sprawy świeckie, wtedy byłaby odnośna ustawa sprawiedliwą i konieczną. Ale dopóki takiego dowodu nie ma, nie mają prawa interweniować. Jeżeli prawo narodu jest naruszone, tedy nie ustawą odpowiadać, ale zadośćuczynienia żądać należy, do którego mamy prawo.

D'Israeli: Jakiegokolwiek są zdania o tych zamachach Rzymu, wszelako nie należy lekceważyć nieprzyjaciela. Papież jest bardzo niebezpiecznym przeciwnikiem, armia jego składa się z milionów księży. Z tego stanowiska jest bil bezskuteczny, atoli żądam, ażeby nad nim głosowano.

Rezultat głosowania następujący: 438 głosów za bilem, 95 przeciw bilowi.

(Dyskusya w izbie niższej.)

Londyn, 25. marca wieczór. Stósownie do uchwały powziętęj wczoraj w nocy, dyskutowano w izbie niższej na dzisiejszem posiedzeniu znowu nad *bilem religijnym*. Przed odejściem poczty mówili panowie Hobhouse, Portal i O'Connell, wszyscy trzej przeciw bilowi. Głosowanie odbędzie się na dzisiejszem posiedzeniu. (B.Z.)

(Deputacya reprezentantów dziennikarstwa u lorda John Russell. — Sir Ch. Napier w Londynie.)

Londyn, 20. marca. Wczoraj popołudniu udała się deputacya złożona z reprezentantów dziennikarstwa do prezydenta ministrów lorda John Russell, upraszając o zmniejszenie jeżeli już nie o zupełne uchylenie należytości od ogłoszeń dziennikarskich. Za każde ogłoszenie, bez różnicy obszerności lub ważności jego, płaci się 1 szyl. 6 penc. (dawniej 3 szyl. 6 penc.) Ogłoszenie o książeczce jakiej elementarnęj n. p. kosztuje tyleż co i ogłoszenie o „Historii Anglii“ przez Macaulaya. Jeden z deputacyi, p. Francis, wyliczał szkody wynikające dla czasopism z zaprowadzenia podobnego podatku, i przytaczał dziwne środki do jakich uciekają się kramarze i kupcy dla uchylenia się od opłaty za dziekanarskie ogłoszenia. — Przed niebardzo dawnym czasem widziano w Londynie „pułdla ogłoszającego“, włóczącego się po ulicach. U szyi miał zawieszoną ogromną kartę wizytową z nazwiskiem swego pana, a u ogona adres; po bokach wysiały plakaty z wymienieniem cen itd. Jakkolwiek ten sposób ogłoszeń — rzecz mowa — zdaje się być excentryczny, wszelakoż okazał się praktycznym. Inny znów z balonu rozrzucił swoje plakaty po całym Londynie. Lord Russell przysłuchiwał się deputacyi z uśmiechem i odrzekł, że są jeszcze inne daleko uciążliwsze podatki.

Jenerał sir Charles Napier przybył wczoraj w południe Dowerką koleją żelazną do Londynu, a przy moście Londyńskim witali go urzędnicy i pomocnicy przy dworcu kolei żelaznej trzykrotnym okrzykiem. Rodzina jego przebywa w Folkestone. (P. S. A.)

Francya.

(Posiedzenie izby prawodawczej dnia 24. marca.)

Paryż, 24. marca. Na początku dzisiejszego posiedzenia izby prawodawczej przyjęto kilka ustaw mniejszej wagi. Przystąpiono potem z porządku dziennego do interpelacyi pana *Randot* względem wyprawy do Kabylii. Debata toczyła się pośród powszechnej nieuwagi. *Rancé* oświadczył, że niepodległość Kabylii najniebezpieczniejszą jest dla panowania francuskiego w Afryce. *Przydujący* p. Dupin odczytał porządek dzienny wniesiony przez jenerała Lamoriciera. *Emlie Barrault* oświadczył, że ekspedycya nietyle jest niebezpieczną, ile niepotrzebną i niepolityczną. Jenerał *Lebreton* widzi potrzebę wojny oświadczywszy poprzednio, że siedm lat żył w tej okolicy, która się teraz ma stać teatrem wojny. Co do kwestyi konstytucyjnej, minister wojny najlepiej powinien wiedzieć jak daleko sięga jego odpowiedzialność. Nieżąda on teraz przynajmniej żadnych subsydjów. Po kilku namiętnych uwagach ze strony mowcy przyjęto wniosek względem przejścia do prostego porządku dziennego większością 378 głosów przeciw 269. Zgromadzenie rozpoczęło potem debatę nad rozwiązaniem gwardyi narodowej w Strasburgu. Dep. *Chauffour* oświadcza, że jeszcze w przeszłym roku jenerał Magnan gwardyi narodowej tego miasta publiczne dał świadectwo jej chwalebne zachowania się, i utrzymuje, że rząd tylko dla tego niesprzyja tej gwardyi narodowej, ponieważ się względem prezydenta okazała republikańską. Zabrał jeszcze głos minister spraw wewnętrznych za rozwiązaniem, a Jules Favre przeciw, poczem przyjęto także prosty porządek dzienny większością 415 głosów przeciw 223, i zamknięto posiedzenie. (P. S. A.)

(Wiadomości bieżące z Paryża z d. 25. marca.)

Paryż, 25. marca. Najdziwniejsze krążą dziś pogłoski. Zgromadzenie narodowe ma mieć zamiar rozwiązania się, albo przeciwnie, ma się ogłosić konstytuanta; w pierwszym wypadku ma się lewa strona ogłosić nieustającą itp. — Wszystkie te pogłoski, jak-

kolwiek bezzasadne dowodzą, jak niepewna i chwiejąca jest sytuacja obecna. Pewną jest rzeczą, że nie masz obecnie w zgromadzeniu narodowym żadnego stronnictwa, któreby postępowało według pewnego planu, z wyjątkiem Bonapartów dążących do przedłużenia władzy prezydenta. Lecz i ci niewiedzą jakich użyć środków, by ten cel osiągnąć.

Głośniejsz niż kiedykolwiek mówią teraz o tém, że prezydent republiki nie chce, aby ustawę wyborową z dnia 31. maja zastósowano do wyboru prezydenta, niektórzy utrzymują nawet, że ta opinia będzie za sobą mieć większość zgromadzenia narodowego. Podobne domysły zdają się jednak jeszcze zawczesne.

Słychać, że dziś nadszedł list od hrabi Chambord, oświadczający się stanowczo przeciw projektowi frakcyi legitymistów względem zlania się z Bonapartystami i zgodzenia się na przedłużenie władzy prezydenta.

Pan Lavalette, nowy ambasador francuski przy porcie otomańskiej, opuszcza jutro Paryż, by się udać na swoją posadę. Okretem wojennym odpłynie do Civitavecchia, z kąd się uda do Rzymu dla porozumienia się z papieżem względem położenia chrześcian w Oryencie. Z Rzymu jedzie pan Lavalette prosto do Konstantynopola.

W pałacu Elysée odbyła się dziś pod przewodnictwem prezydenta rada ministeryalna. Zajmowano się kwestyą względem wyprawy do Kabylii i postanowiono, że rząd ma gubernatorowi Algeryi wszelkie środki podać do dyspozycyi, jakich będzie potrzebował.

W tych dniach dane będą dwa zupełnie przeciwne obiady. Na jednym zgromadza generał Narvaez wszystkich oficerów i polityków, którzy się mniej lub więcej odznaczyli w armiach królowej Izabeli. Na drugim chce generał Cabrera fraternizować z swoimi dawnymi towarzyszami broni armii królewskich z Navarry, Walencyi i Arragonu. (B. Z.)

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 27. marca, 8 godz. wieczór. W izbie prawodawczej żąda minister spraw wewnętrznych Vaisse kredytu dla obchodzenia uroczystości czwartego maja. — Słychać, że Arnaud ma cofnąć swój wniosek względem zniesienia ustawy wyborowej. — Rayneval mianowany został ambasadorem w Rzymie. — Dziennik *Union* oświadcza, że Joinville nie zyczy sobie, by go wystawiano jako kandydata do prezydentury. — Pogłoski obiegają o utworzeniu ministeryum Faucher, Barroche, Benoit d'AZY.

Szwajcarya.

(Protestacja wychodźców przeciw wydaleniu.)

Berna, 20. marca. Emigranci nadesłali powtórna protestację przeciw wydaleniu swemu, w której oświadczają, że republika powinna im dać przytułek. — Również i rząd Neuenburski wezwał znajdujących się w tym kantonie wychodźców, aby albo kanton opuścili lub też kaucyę złożyli.

(Dezertery węgierscy.)

Tessin, 19. marca. Wczoraj przybył do Bellinzony pierwszy oddział dezertersów węgierskich, których rząd sardyński odsła do Austrii. Dzisiaj jest drugi spodziewany. Będą oni tutaj zaopatrywani w żywność, pokąd nieodjadą do Francyi, która im przejście przez swój kraj pozwoliła.

Włochy.

(Poczta włoska.)

Modena, 22. marca. Hrabia Chambord odjechał dziś z małżonką swoją do Wenecyi.

Ferrara, 24. marca. Oślawiony herszt zbójców Passatore został wczoraj w poblizu miasteczka Lugo po uporczywej walce zastrzelony przez zandarmów. Ciało jego przywieziono natychmiast do Lugo.

Neapol, 18. marca. Wczoraj odbyła się rada gabinetowa pod prezydencją samego króla. — Francuski statek parowy *Ajax* przybył tu z Tulonu. — Miasto Palermo poniosło w tych czasach przez powódź bardzo znaczne straty. (L. k. a.)

(Stan rzeczy na wyspie Sardynii.)

Wyspa Sardynia, która przez tak długi przeciąg czasu została w zaniedbaniu, poczyną w końcu przychodzić do siebie. Karol Albert ma zasługę wielką, iż zniósł lennictwo w swoim własnym kraju, przyczem panowie hojnie zostali wynagrodzeni za poniesione straty, opierali się bowiem zawsze ściślejszemu połączeniu z państwami stałego ładu, aż w końcu lud przeciw woli dawnych stanów (stamenti) przedłożył królowi w r. 1847 prozbę o zupełne złączenie. Z zaprowadzeniem konstytucyi starano się także ukrócić potęgę duchowieństwa. Sardyński arcybiskup, Emanuel Marongio, zagroził jak wiadomo klątwą tym sędziom, którzy jurysdykcyę swoją chcieli rozciągnąć na duchowieństwo. Na to nakazali generalny prokurator państwa Castelli i prezydent trybunału apelacyjnego w Cagliari, według dawniej ustawy z hiszpańskich jeszcze czasów, wydalenie arcybiskupa, którego odwieziono do Civitavecchia. I materyalny był polepsza się w Sardynii. Pewien kapitan inżynierów Buschetti, mąż sławny z nauk, wypracował plan do założenia sardyńskiej Lloydja, dla przewożenia poczty z Aleksandrii na Cagliari do Genuy, z kądby mogła odchodzić żelazną koleją do Szwajcaryi i dalej Renem. Pewien przedsiębiorca zaczął exploatować ogromne lasy sardyńskie. Najpiękniejsze dęby gniją na wysokich górach tej wyspy, podczas gdy się z Szwecyi i Kroacyi sprowadza budulec. Przedsiębiorca ten kupił 30,000 dębów z lasów skarbowych pod Boso i odprzedał je znowu marynarce angielskiej; ztąd wpłynie do kraju wiele pieniędzy. Jest to ten sam hrabia Beltrami, który pierwszy uprawiał ryż nad Rhonem,

gdzie dawniej dla gleby przesiąknięj solą żadnej niebyło vegetacyi. Hrabia, rodem z Romagni, dostarcza oprócz tego progi do geneuńskiej kolei żelaznej. Korę dębową sprzedaje garbarniom stałego ładu, a z gałęzi pali węgiel. Wielki zysk Beltramięgo zwabi wkońcu także innych spekulantów. Ten mąż przedsiębiorczy powziął plan spróbować kolonizacyę wyspy na wielką skalę, i sędzi, że emigranci niemieccy chętniej pójdą do Sardynii niż do Ameryki; ponieważ tu także znajdują kraj konstytucyjny i ziemię jak najżyźniejszą. Komunikacya tej wyspy z stałym ładem włoskim za pomocą parowej żeglugi, która się potąd co pięć dni przez okręta królewskie odbywała, ma być niehawem oddana osobom prywatnym i znacznie pomnożoną. Rząd chce przedsiębiorcom tej komunikacyi płacić rocznie 300,000 franków za pocztę listową. Siedm milionów franków wyznaczono na budowanie gościńców w Sardynii i przybyło już 15 inżynierów, by zacząć robotę na trzech puntach od razu. (Austr.)

Niemce.

(Wybory.)

Sztutgarda, 24. marca. Gazeta rządowa zawięra rozporządzenie królewskie z dnia 19. marca r. b. nakazujące stósownie do postanowień §§. 133 do 154 ustawy konstytucyjnej, nowe wybory deputowanych, którzy nie z urzędu mają miejsce i głos w drugiej izbie. (Br. Ztg.)

(Zwerbowni do brezylijskiej służby wojskowej. — Parada kościelna na pamiątkę bitwy pod Novara.)

Hamburg, 23. marca. Okręt *Hamburg* na którym znajdują się zwerbowni do brezylijskiej służby wojskowej, sprowadzony ma być jutro paropyłwem holowniczym do Cuxhaven. — Temi dniami wszczęli zwerbowni rozruchy na okręcie dla zwłoki w wypłacie jednéj części zadatku kapitulacyjnego. Od tego czasu poddano ich we wszystkim karności wojskowej, postawiono im straż, i przecięto wszelkie z nimi komunikacye zewnętrzne. Wszelakoż wypłacono im umówioną należytość, chcąc uchylić główny powód niechęci i oburzenia zwerbownych. Jeden z tych nieszczęśliwych rzucił się z rozpaczą do morza. Do dwudziestu z pomiędzy nich uwolniono się za pośrednictwem komitetu z Altony od obowiązku słuzenia w wojsku brezylijskiem, i dostali się już osobnym transportem do północnej Ameryki. Warunki kontraktu zawartego z oficerami do służby brezylijskiej są następujące: Zwerbownym oficerom zapewnia się w imieniu cesarskiem bezpłatny przewóz do Brezylji oprócz 218 rth. pruskich na rękę. Połowa tej kwoty będzie zaraz przy odbiciu okrętu z portu europejskiego zapłacona, druga zaś połowa dopiero po wylądowaniu w Brezylji. Płaca i emolumenta zwerbownych oficerów niemieckich nie będzie różnić się w niczem od płacy innych brezylijskich oficerów równego stopnia. Czas służby liczyć się ma od chwili odpłynienia okrętu. Po skończonej kapitulacyi lub w razie, gdyby rząd miał obce te zaciągi uwolnić przed umówionym czasem od służby, otrzyma każdy z tych oficerów około 90 morgów ziemi. Po zgaśnięciu kontraktu wypłacany im będzie żołd pojedynczy tylko przez przeciąg jednego roku. Któryby z nich nieżyzył sobie osiąść na gruncie, otrzyma wolny i bezpłatny przewóz do Europy, i prócz tego gratyfikacyę pieniężną równającą się połowie rocznego żołdu. Inwalidom wojskowym w boju styranym zabezpiecza się pensyę dożywotnią równą połowie pojedynczego żołdu. Obca ta legia podlegać będzie takim zupełnie karnym przepisom, jakie w pruskim wojsku są zachowywane. Równe warunki przysługują także dla podoficerów i szeregowców, z tym jedynie wyjątkiem, że darowizna gruntowa wynosi tylko 30 morgów a na rękę 50 rth., z których 15 rth. wypłacone będą dopiero po upływie kapitulacyi, kończącej się po czterech latach służby wojskowej.

— Arcyksiąże Leopold i fm. v. Legeditsch odprawili z wojskiem austryackiem tutaj i w Altonie stojacem, wielką paradę kościelną przed „Dammthor“, na pamiątkę przypadającej dzisiaj rocznicy bitwy pod Novara stoczonyj. (Pr. Z.)

(Mająca nastąpić narada komisarzy niemieckich i duńskich.)

Z Holsztynu, 26. marca. Według art. 5. aktu pokoju z d. 2. lipca r. z. nastąpi w pierwszych dniach przyszłego miesiąca narada mianowanych już komisarzy niemieckich i duńskich nad uregulowaniem i ustaleniem szleszwicko-holsztyńskich stosunków granicznych. Poczyniono już przygotowawcze kroki do ścisłego rozpoznania spornej kwestyi terytoryalnej w jej historycznem i prawnem znaczeniu, tak że wkrótce mogą nastąpić pertraktacye. Gdyby, co bardzo łatwo być może, nastąpić miała redukcya, lub ewentualnie odejście całego c. k. wojska pacyfikacyjnego, i to jeszcze przed załatwieniem tej sprawy, natenczas pozostałaby aż do ostatecznego zdecydowania spornej kwestyi, odpowiedna c. k. austryacka i król. pruska załoga w twierdzy Rendsburg. (B. Z.)

Prusy.

(Posiedzenie pierwszej i drugiej izby pruskiej.)

Berlin, 28. marca. Na wczorajszym posiedzeniu pierwszej izby rozpoczęto dyskusyę nad zaprowadzeniem podatku klasycznego i klasyfikowanego podatku od dochodów. Po dość zwawej dyskusyi przystąpiono do debaty nad pojedynczemi paragrafami, z których pierwsze 19 prawie wszystkie przyjęto według wniosku komisji. — W drugiej izbie oznajmił przyzdujący, że dla wielu przedmiotów, które jeszcze pozostają do załatwienia, sesya niemoże być zamknięta przed świętami wielkanocnymi. Potem skończono dyskusyę nad ustawą względem należytości wojennych i przystąpiono do narady nad projektem kodeksu karnego. Po dłuższej debacie przyjęto cały projekt *en bloc* według wniosku komisji, a termin zaprowadzenia nowego kodeksu karnego oznaczono na 1. lipca r. b. (B. Z.)

Dania.

(Sejm krajowy.)

Kopenhaga, 23. marca. Na wczorajszym posiedzeniu sejmu krajowego pozwolono deputowanemu H. P. Haussen (dyrektorowi banku duńskiego) wnieść na posiedzeniu w poniedziałek następującą interpelację do całego ministerium państwa: „W jaki sposób zamysła rząd uporządkować stosunki Danii w obec księstw i czyli konstytucja Danii może być zabezpieczoną pod przyszłym związkiem z Szlezwiem?”

Królestwo Polskie.

(Feliks hrabia Tarnowski †)

Warszawa, 24. marca. W dniu 9. marca r. b. w dobrach swoich Łabunie, w powiecie Hrubieszowskim, gubernii Lubelskiej, opatrzony ŚŚ. Sakramentami, zamknął dni swoje doczesne JW. *Feliks Amor hrabia Tarnowski*, potomek niegdyś najznakomitszej i jednej z pierwszych familii wielkiego Hetmana Tarnowskiego, pan liczących i obszernych włości w wieku lat 61. (*Gaz. Warsz.*)

Turecja.

(Przesilenie w kwestyi orientalnój.)

Konstantynopol, 10. marca. Niewątpliwą jest rzeczą, że w bardzo krótkim czasie nastąpi wielkie przesilenie — lecz nie ministerjalne, ale w całej kwestyi orientalnój, i już niejednym poważnym głosem odezwał się w tym względzie.

Wicekról Egiptu chociaż wcale niepochozny do boju i miękkiego charakteru, albo porwany będzie przez swoich krewnych w odmet, albo jednemu z nich będzie musiał ustąpić. Wuj jego Kiamil Basza, który z stronictwem swoim znakomitą odgrywa rolę, łatwo wynajdzie do tego powód; tymczasowo poczyniono już przedstawienia protestujące przeciw zaprowadzeniu tancymatu, i odrzucono stanowczo żądane zaprowadzenie mieszanych sądów (co się niebardzo podoba Europejczykom używającym w Egypcie z swojemi sądami konsularnymi znacznych przywilejów, któreby potem ustały), oprócz tego zbroją się w Egypcie ustawicznie na lądzie i na morzu. Bez względu na to, jaką postać przybierze konflikt turecko-egipski w obec mocarstw kontynentalnych, porta utraci przytem nietylko tę wielką prowincję, ale potem zajdzie kwestya o Tunet a nawet o sąsiednią Syryę, gdzie szczepy arabskie już teraz poczynają się niepokoić. — Właśnie dochodzą wiadomości z Bagdadu, że koczujący szczep Anesi, oburzony przytrzymaniem zwykłego haraczu, którym rząd u niego okupywał bezpieczeństwo karawanów, karawany zrabował, do Bagdadu się zbliżył, wojsko przeciw niemu wysłane pobił i teraz Bagdad trzyma w oblężeniu. W tej Syryi, gdzie i tak wiele jest materyi palnej, zanosi się tak jak w całej małej Azji na bliską burzę.

Lecz przedewszystkiem zagraża porcie Bośnia. Kraj ten skalisty może się stać dla niej drugą Czerkiesją, o którą najpierw rozbić się może potęga turecka. Wić ona to z doświadczenia, ponieważ nawet podczas największej potęgi swojej nigdy niezdolała zupełnie opanować tych mieszkańców gór; aby podbić wszystkie te ludy górskie, niewystarczyłaby cztery razy liczniejsza armia od teraźniejszej. Cała turecka siła zbrojna liczy obecnie 150,000 wojska; ale ponieważ chrześcijanie nie są obowiązani do służby wojskowej, a liczba ich wynosi 13 milionów, niemożnaby przeto tak łatwo utworzyć drugą równie silną armię z pozostających 22 milionów mużulanów, zwłaszcza jeżeli zamieszkują prowincje zbuntowane. Lecz z kąd wziąć środki do utrzymania tak kosztownej wojny domowej? Turcja nie ma wprawdzie długów zagranicznych, lecz ma około 60 milionów papierowych pieniędzy w obiegu, które szczególnie na prowincyi nie mają dobrego kursu. Potrzeba ściągnięcia tych pieniędzy z obiegu pociąga za sobą potrzebę zaciągnięcia pożyczki. Dochody państwa pomnożą się wprawdzie o jedną trzecią część przy nowej reformie, lecz to dopiero nastąpi, kiedy się podźwignie gospodarstwo wiejskie i handel za pomocą założenia gościńców i komunikacji. Lecz kto zechce wejść w układy o pożyczkę, jeżeli istnienie całego państwa w kwestyi będzie stawione? jeżeli przynajmniej w większej części kraju niebędzie panował spokój zagwarantowany?

Przy obecnym składzie rzeczy zdaje się przedewszystkiem, że potęga turecka w Europie nie w swojej sławiańskiej ludności, lecz w samej ludności tureckiej znajdzie zagładę. Nie spełniły się potąd czynione jej od dawna prorocтва — wzajemna zazdrość mocarstw dawała jej zyciu pokarm i soki, nadała jej nawet teraźniejszą właściciwą postać, jakiej przedtém nigdy nie miała. Jeżeli zaś gwałtowna wewnętrzna burza naraz opanuje wszystkie jej prowincje, co teraz bardzo łatwo nastąpić może — pomogą jej te same mocarstwa przy teraźniejszych stosunkach europejskich poskromić tę burzę? a jeżeli to uczynią, pod jakimi warunkami podejmą się tego dzieła? a nawet zdołają one to uczynić? To jest wielka kwestya, którą zawsze odkładano, a która w końcu rozstrzygnąć się musi; bo choćby nawet partya starowierców w Turcyi upadła, przecież istota rzeczy niebędzie uchyloną tylko odroczoną. (*Lloyd.*)

Wiadomości handlowe.

(Targ na woły we Lwowie.)

Lwów, 31. marca. Spęd bydła rzeźnego na dzisiejszym targu liczył 135 wołów i 2 krowy, których w 7 stadach po 2—30 sztuk a mianowicie z Rozdołu, Dawidowa, Kamionki, Świrza i Bóbrki na

plac przypędzono. Sprzedano, jak się dowiadujemy, tylko 83 wołów na potrzebę miasta i płacono za sztukę, którą szacowano na 12¹/₄ kamieni mięsa i 1¹/₄ kam. łoju, 133r.45k.; sztuka zaś mogąca ważyć 14¹/₄ kamieni mięsa i 1¹/₂ kam. łoju, kosztowała 167r. 30kr. w. w.

(Ceny targowe w obwodzie Żółkiewskim.)

Żółkiew, 18. marca. Według doniesień handlowych z Bełza, Krystynopola, Lubaczowa i Żółkwi sprzedawano tamże na targach w pierwszej połowie bieżącego miesiąca korzec pszenicy po 15r.—15r. 50k.—19r.—18r.30k.; żyta 12r.30k.—14r.15k.—13r.—14r.; jęczmienia 10r.—10r.30k.—11r.30k.—9r.30k.; owsa 7r.—5r.15k.—6r.45k.—5r.30k.; hreczki 8r.—9r.—0—10r.; kartofli 4r.—4r.45k.—5r.—5r. Cetnar siana po 3r.45k.—0—3r.30k.—3r.55k. Za sag drzewa twardego płacono 11r.40k.—10r.—15r.—22r., miękkiego 9r.10k.—8r.30k.—12r.30k.—17r. Funt mięsa wołowego kosztował 8k.—7k.—10k.—10k. i garniec okowity 2r.30k.—2r.15k.—3r.—4r. w. w. Kukurudzy, nasienia konicza i wełny nie było w handlu.

(Ceny targowe w księstwie Bukowinie.)

Czerniowce, 22. marca. Od 1. do 15. marca płacono na targach w Czerniowcach, Radautz, Wisznicu, Serecie i Sadagórze w przecięciu za korzec pszenicy 16r.35k.—0—21r.52k.—15r.50k.—17r. 30k.; żyta 11r.30k.—10r.—13r.—10r.5k.—12r.; jęczmienia 10r.15k.—0—11r.—10r.50k.—8r.30k.; owsa 5r.25k.—4r.45k.—5r.—5r.27k.—6r.; hreczki 8r.22k.—6r.—0—7r.20k.—8r.; kukurudzy 7r.—6r.36k.—9r.—6r.40k.—7r.30k.; kartofli 3r.25k.—1r.40k.—0—2r.30k.—2r. 30k. Za cetnar siana 4r.30k.—1r.40k.—6r.40k.—3r.15k.—2r.15k.; wełny 55r.—0—0—48r.45k.—0; nasienia konicza 120r.—28r.45k.—0—0—0. Sag drzewa twardego kosztował 32r.30k.—20r.—20r.—30r.—30r., miękkiego 24r.—15r.25k.—15r.—23r.—0. Funt mięsa wołowego sprzedawano po 10k.—10⁵/₆k.—7¹/₂k.—14¹/₂k.—8³/₄k. i garniec okowity po 4r.22k.—7r.30k.—2r.30k.—3r.20k.—2r.40k. w. w.

(Targ Wiedeński.)

Wiedeń, 23. marca. Od 16. do 22. b. m. przypędzono na nasz targ 2149 sztuk bydła rzeźnego; z tych 362 z Galicyi, 785 z Węgier i 1002 sztuk z innych niemieckich prowincyi. Sprzedano lub pozostało w miejscu 1696, 453 sztuk zaś odeszło z powrotem. Jedna sztuka ważyła 320 do 775 funtów węd.; cena była między 70 i 175 złr. za sztukę, czyli 21r.—24r. m. k. za cetnar. Oprócz tego przypędzono 2438 cieląt (po 22—29k. funt); 1222 sztuk nierogaczyny (funt po 31—36k.) i 96 owiec, funt po 18—30k.; para jagniąt kosztowała 10—18k. w. w. — Na giełdzie zbożowej sprzedano 3520 meców pszenicy, 522 m. żyta, 950 m. jęczmienia i 2200 m. owsa; na targowicy zaś 542 m. pszenicy w przecięciu po 9r.36k.; 16 m. żyta po 7r.15k.; 93 m. jęczmienia po 6r.30k.; 5201 m. owsa po 5r.33k.; 21 m. kukurudzy po 7r.3k. Sprzedano nakoniec 3420 cetnarów siana po 2r.27k.—5r.36k. i 105 stogów okłotów po 20—26r.

Kurs lwowski.

Dnia 2. kwietnia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. k.	5	56	6	—
Dukat cesarski . . . . . " "	6	2	6	5
Półimperyal zł. rosyjski . . . . . " "	10	22	10	26
Rubel śr. rosyjski . . . . . " "	2	—	2	1
Talar pruski . . . . . " "	1	54	1	56
Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . " "	1	30	1	31
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr. . . . . " "	90	7	90	27

(Kurs wekslowy wiedeński z 29. marca.)

Amsterdam 183¹/₂ p. 2. m. Augsburg 132¹/₂ p. uso. Frankfurt 131³/₄ p. 2. m. Genua 154¹/₂ p. 2. m. Hamburg 194¹/₂ l. 2. m. Liworno 128¹/₂ p. 2. m. Londyn 12-59. l. 2. m. Marsylia 156¹/₂ l. 2. m. Paryż — l. 2. m. Bukareszt — Konstantynopol — Agio duk. ces. —

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. kwietnia.

Hr. Łoś August, z Werchraty. — PP. Bochyński, c. k. radzca gubernialny i starosta obwodowy, z Stryja. — Baron Henninger, c. k. radzca gubernialny i starosta obwodowy, z Czerniowiec. — Merkel August, c. k. sekretarz gubern. i przełożony obwodu, z Tarnowa. — Wiśniewski Wiktor, z Strzelisk. — Wiśniewski Tadeusz, z Bóbrki. — Ujejski Edward, z Melny. — Chyliński Marian, z Krzywego. — Papara Feliks, z Potoka. — Mikuli Jakób, z Czerniowiec. — Kęplisz Kajetan, z Zaleczczyk. — Milewski Kornel, z Kołomyi.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. kwietnia.

Książę Poniński, do Krakowca. — Hr. Stadnicki Edward, do Przemyśla. — Hr. Czacki Aleksander, do Krakowa. — Hr. Krosnowski Wincenty, do Zagrobeli. — PP. Osmiałowski Szymon, do Janczyna. — Bochdan Stanisław, do Zadwórze. — Pohorecki Feliks, do Sanoka. — Podoski Adam, do Słowity. — Jakubowicz Józef, do Rohatyna.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 1. kwietnia.

Pora	Barometr wmiarzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god.zr.	27 10 5	— 0,5°	+ 6,5°	zachodni	pochm. mgła
2 god.pp.	27 10 7	+ 6°	— 0,6°	"	"
10 g. w.	27 10 9	+ 1,8°		wschodni	pogod.